

Evropski lider u selekciji kikirikija je IRGR-Sadovo

Автор(и): доц. д-р Златина Ур, ИРГР, Садово; доц. дн Станислав Стаматов, ИРГР – Садово, ССА

Дата: 19.06.2024 *Брой:* 6/2024



Bugarska poljoprivreda, a posebno poljoprivredna nauka, deluje i razvija se u visoko konkurentnom okruženju unutar Evropske ekonomske zajednice. To zahteva da naša zemlja iskoristi sve svoje resurse – prirodne pogodnosti, klimatske uslove, iskustvo, finansijske i naučne resurse za razvoj moderne poljoprivrede sa visokokvalitetnom proizvodnjom.

Za evropske potrošače je važno da dobiju visokokvalitetnu, ekološki prihvatljivu i zdravu hranu. Kikiriki, kao i prehrambeni proizvodi pripremljeni od njega, odlikuju se visokom biološkom i nutritivnom vrednošću i donose visoku dodatu vrednost.

Kao rezultat klimatskih promena, severna granica za moguću uzgoj ove kulture se pomera, a kikiriki naših sorti se sada uzgaja ne samo u Italiji, Portugalu, Grčkoj i Francuskoj, već i u Austriji. Glavna prednost koju naše sorte nude u odnosu na američke, kineske i argentinske sorte kikirikija je njihov kratak vegetacioni period – savršeno prilagođen evropskoj klimi.



Doc. dr Stanislav Stamatov predstavlja jednu od najnovijih sorti kikirikija stvorenih u IPGR- Sadovo. Sorta kikirikija „Adata“ ističe se velikim jezgrima, visokim prinosima i karakterističnim pucanjem ljuske, što je posebno prepoznatljiva karakteristika bugarskih sorti kikirikija, koja ih izdvaja od asortimana proizvedenog globalno.

Naša zemlja je evropski lider u oplemenjivanju kikirikija i mora nastaviti da zadrži ovu poziciju. Moderne bugarske sorte su intenzivne kulture i kao takve su odlični predusevi za sve ratarske kulture. Proizvodnja kikirikija u Bugarskoj svake godine povećava svoje obrađene površine zahvaljujući visokoj ceni proizvoda i činjenici da je kikiriki uključen u listu proteinskih kultura.

Bugarska, kao najveći proizvođač kikirikija u Evropi, moraće da obezbedi proizvodnju koja zadovoljava sopstvene potrebe i da osvoji specifične niše na evropskom tržištu kikirikija. Ovaj cilj se može postići samo uvođenjem novih visokorodnih sorti sa dobrim ukusnim kvalitetima u proizvodnju i primenom standardne tehnologije, čime se osigurava konkurentnost bugarskih proizvoda.

Takva pozicija za našu zemlju definisaće ciljeve i zadatke ažuriranog naučno-radnog programa za istraživanje oplemenjivanja i tehnologije kikirikija.



Sa naučne tačke gledišta, rad na ovoj kulturi u našoj zemlji, i u Evropi, obavlja se samo u IPGR-Sadovo. Tema doktorske disertacije mlade naučnice Vanje Karamfilove na institutu je „Identifikacija i procena kikirikija (*Arachis hypogaea* L.) iz Nacionalne kolekcije na osnovu važnih morfo-bioloških osobina“. Glavni cilj u radu doktoranda je procena taksonomske pripadnosti i upoređivanje varijabilnosti između ekotipova različitog porekla i sorti kikirikija na osnovu morfoloških i agronomskih karakteristika, kao i uspostavljanje kriterijuma za identifikaciju pogodnih izvora germplazme za *ex situ* konzervaciju i oplemenjivanje.

Realizacija disertacije će proći kroz sledeće faze:

1. Proučavanje morfo-bioloških osobina ekotipova i sorti kikirikija.
2. Proučavanje agronomskih karakteristika ekotipova i sorti kikirikija.
3. Taksonomska identifikacija nekih uzoraka kikirikija prema njihovoj pripadnosti tipovima sorti Valencia, Virginia i Spanish.

Studija uključuje uzorke po tipu na sledeći način: 10 uzoraka iz Severne Amerike, 10 uzoraka iz Južne Amerike, 10 uzoraka iz Afrike, 10 uzoraka iz Azije i 51 uzorak iz Bugarske.

Kao rezultat studije, mogu se odabrati linije koje služe kao izvori varijacija za važne morfo-biološke osobine, a mogu se predložiti i one pogodne za nove sorte.



PROFIL

U februaru 2024. godine, nakon uspešno položenog konkursa, Ivanka Karamfilova je upisana kao redovni doktorand na IPGR-Sadovo, u sastavu Poljoprivredne akademije. Tema doktorske disertacije, na kojoj mlada naučnica radi, je „Identifikacija i procena kikirikija (*Arachis hypogaea* L.) iz Nacionalne kolekcije na osnovu važnih morfo-bioloških osobina“.

Doktorand Ivanka Karamfilova je diplomirala sa pohvalama sa osnovnim i master studijama na Poljoprivrednom univerzitetu u Plovdivu, specijalizujući se za „Ratarstvo“. Dve godine kasnije, diplomirala je na istom univerzitetu sa master diplomom iz "Oplemenjivanja i semenarstva". Tokom studija, aktivno je učestvovala u aktivnostima Studentskog saveta Poljoprivrednog univerziteta u Plovdivu.

Sa radom i aktivnostima Instituta u Sadovu prvi put se upoznala kada je 2014. godine pozvana na jednomesečnu praksu, tokom koje je stekla vredno znanje u uzgoju različitih biljnih vrsta.

U periodu 2013-2015, Ivanka Karamfilova je učestvovala u naučnim predavanjima, seminarima, istraživanjima i eksperimentima na temu „Povećanje prinosa i kvaliteta poljoprivrednih kultura“, što je doprinelo unapređenju njene profesionalne kompetencije.

Koautor je naučnog članka "Inventory of fam. Hyacinthaceae Batsch ex Borkh subfam. Hyacinthoideae in the Herbarium of AU-Plovdiv (SOA)", objavljenog u Naučnim radovima Poljoprivrednog univerziteta – Plovdiv, vol. LIX, knjiga 1, 2015.

Pre nego što je započela naučnu karijeru, I. Karamfilova je stekla više od šest godina iskustva kao agronom u kompaniji za proizvodnju i preradu malina. Tamo je bila uključena u održavanje i kontrolu rasta zasada malina, uzgoj sadnog materijala i koordinaciju aktivnosti terenskih radnika. Sprovedene su ankete za pojavu biljnih bolesti i štetočina, kao i za njihovo pravilno suzbijanje.

Za nju je poljoprivreda strast i odgovornost. Svaki dan uživa u prilici da radi sa različitim biljnim vrstama i da sarađuje sa poljoprivrednim proizvođačima kako bi povećali svoj prinos i kvalitet proizvoda. Veruje da su inovacije i znanje uspešna formula za razvoj i očuvanje poljoprivredne nauke za buduće generacije. Stoga, nastavlja da uči i stiče nova znanja kako bi ih primenila u svom praktičnom radu za bolju i održivu poljoprivredu.